

CZU 343.41

CONȚINUTUL ȘI LIMITELE ELEMENTULUI MATERIAL AL INFRAȚIUNII DE VIOLARE A DREPTULUI LA LIBERTATEA ÎNTRUNIRILOR

Irina EREMCIUC,

doctorandă, Institutul de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei

REZUMAT

Textul art. 184 c. pen. al RM operează, în calitate de element material, cu noțiunea generică de *violare a dreptului la libertatea întrunirilor*, oferindu-i anumite limite descriptive: fie prin împiedicarea ilegală a desfășurării mitingului, demonstrației, manifestației, procesiunii sau oricărei alte întruniri ori a participării cetățenilor la acestea, fie prin constrângerea lor la participare, toate acestea în contextul identificării unor condiții obiective sau subiective predefinite. Cunoașterea semnificației elementului material al infracțiunii de violare a dreptului la libertatea întrunirilor oferă temei pentru o calificare juridică a infracțiunii în baza acestui semn obiectiv.

Cuvinte-cheie: violare, libertate, întrunire, miting, demonstrație, manifestație, procesiune.

THE CONTENTS AND THE LIMITS OF THE MATERIAL ELEMENT OF VIOLATION OFFENCE TO THE RIGHT TO FREEDOM OF ASSEMBLY

Irina EREMCIUC,

doctorate, Institute of Legal and Political Research of Academy of Science of Moldova

SUMMARY

The text of art. 184 Criminal Code of RM operates, as material element, with generic notion of *violation of the right to freedom of assembly*, offering some descriptive limits: by illegally preventing meetings, demonstrations, manifestations, processions, or any other type of assembly as well as citizens' participation therein or by forcing citizens to participate to such assemblies, all these in identification context of some objective conditions or decisive subjects. Knowledge of significance of material element of offence to the right to freedom of assembly offers foundation for law qualification of offence based on this objective sign.

Keywords: violation, liberty, assembly, meeting, demonstration, manifestation, procession.

Introducere. În conformitate cu art. 11 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și art. 21 al Pactului internațional cu privire la drepturi este recunoscut dreptul la întrunire pașnică. Adică, orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângerile legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat [1; 2].

Conform art. 40 al Constituției Republicii Moldova, mitingurile, demonstrațiile, manifestările, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere și se

pot organiza și desfășura numai în mod pașnic, fără nici un fel de arme [3].

Faptele de violare a acestui drept fundamental al Omului este supus, în baza normativului adoptat în Republica Moldova, răspunderii penale. Potrivit art. 184 alin. (1) C. pen. al RM, este pasibilă de răspundere și pedeapsă penală violarea dreptului la libertatea întrunirilor prin împiedicarea ilegală a desfășurării mitingului, demonstrației, manifestației, procesiunii sau oricărei alte întruniri ori a participării cetățenilor la acestea fie prin constrângerea lor la participare: săvârșită de o persoană cu funcție de răspundere; săvârșită de două sau mai multe persoane; însoțită de violență nepericuloasă pentru viață sau sănătate [13]. În fapt, legislația penală a Republicii Moldova atribuie această infracțiune la categoria celor ușoare (dacă ne referim la varianta tipică a infracțiunii) ori celor mai puțin grave (variantele agravante a infracțiunii).

În context, operând cu art. 51 alin. (1) C. pen. al RM, *temeiul real al răspunderii penale îl constituie fapta prejudiciabilă săvârșită, iar componenta infracțiunii, stipulată în legea penală,*

reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale. Pentru identificarea inițială a temeiului real al răspunderii penale pentru infracțiunea de violare a dreptului la libertatea întrunirilor, iar concomitent ori ulterior a temeiului juridic al acestei răspunderi, conturarea conținutului și a limitelor elementului material al infracțiunii devine o cerință principală și obligatorie.

Conținut de bază. Gh. Alecu definește elementul material al infracțiunii ca fiind *actul material săvârșit, actul de conduită interzis de legea penală.* Anume elementul material este componenta principală a latitudinii obiective și poate apărea sub forma acțiunii sau inacțiunii, subliniază autorul citat [4, p. 48; 5, p. 183]. Nu achiesăm pe deplin acest punct de vedere, indicând faptul că anume conținutul normativ al unei infracțiuni este constituit din mai multe semne constitutive, obligatorii (*fapta prejudiciabilă este un semn obligatoriu, altăruri de vinovăție, vârstă, responsabilitate* etc. [6, p. 18; 7, p. 55]), moment care nu poate admite teza după care un semn constitutiv și obligatoriu devine o componentă mai

principală decât alta. De asemenea, luând în calcul caracterul dispozițiilor normelor penale (*prohibitive* și *onerative*), nu poate fi susținută noțiunea elementului material al unei infracțiuni în general prin intermediul doar a actului de conduită *interzis* de legea penală, ci se impune precizarea și a actului de conduită *prescris* de legea penală.

Cu adevărat, norma penală de incriminare desemnează elementul material printr-o sintagmă (*verbus regens* [5, p. 183; 4, p. 48]). În anumite cazuri sintagma operată de către legiuitor, care indică elementul material al infracțiunii, este detaliată normativ, obținând sensul unei dispoziții descriptive, alteori, însă, se lasă la latitudinea practicii judiciare stabilirea conținutului și limitelor acestei sintagme - pe cale de efect - a elementului material al infracțiunii.

Referindu-se la infracțiunea prevăzută de art. 184 C. pen. al RM, autorul A. Borodac menționează că *latura obiectivă a infracțiunii se caracterizează prin violarea dreptului la libertatea întrunirilor prin împiedicarea mitingului, demonstrației, manifestației, procesiunii sau a oricărei alte întruniri ori a participării cetățenilor la acestea fie prin constrângerea lor la participare: a) săvârșită de o persoană cu funcție de răspundere; b) săvârșită de două sau mai multe persoane; c) însoțită de violență nepericuloasă pentru viață sau sănătate* [6, p. 148-149].

În opinia autorului A. Barbăneagră [în 9, p. 359], *latura obiectivă a infracțiunii include o faptă prejudiciabilă care se realizează prin următoarele modalități: prin împiedicarea ilegală a desfășurării mitingului, demonstrației, manifestației, procesiunii, întrunirilor; prin împiedicarea participării cetățenilor la aceste întruniri; prin constrângerea cetățenilor privind participarea la întruniri* [9, p. 359].

După cum conchid autorii S. Brînză și V. Stati, latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 184 alin. (1) C. pen. al RM *include fapta prejudiciabilă care constă fie în acțiunea sau inacțiunea de împiedicare ilegală a desfășurării mitingului, demonstrației, manifestației, procesiunii sau oricărei alte întruniri, ori a participării cetățenilor la acestea, fie în acțiunea de constrângere a cetățenilor la participarea la întruniri*. Este important și principal, subliniază autorii S. Brînză și V. Stati, că fapta prejudiciabilă analizată este, după caz: a) săvârșită de o persoană cu funcție de răspundere; b) săvârșită de două sau mai multe persoane; c) însoțită de

violență nepericuloasă pentru viață sau sănătate [10, p. 739].

Sistematizând opiniile științifice expuse anterior, concluzionăm asupra faptului că infracțiunea de violare a dreptului la libertatea întrunirilor (art. 184 alin. (1) C. pen. al RM), sub aspectul laturii obiective, este descrisă prin intermediul unui element material generic, care își obține o descriere normativă. Acest element material constă anume în **violarea dreptului la libertatea întrunirilor**.

Interpretarea textuală oferă temei de a înțelege termenul de violare printr-o acțiune de a viola și rezultatul ei [11, p. 1163]. *A viola* - înseamnă a călca, a nesocoti, a nu respecta un angajament, o lege, o convenție, o dispoziție [11, p. 1163].

Cu alte cuvinte, atât legislația internațională, cât și normativul constituțional din Republica Moldova proclamă dreptul la libertatea întrunirilor (art. 11 CEDO, art. 21 al Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice, art. 40 al Constituției RM). Nesocotirea acestui drept fundamental, nerespectarea lui condiționează răspunderea juridică. Este evident, însă, că nu oricare asemenea violare (nesocotire, încălcare a dreptului fundamental) pune în acțiune răspunderea penală. Or, conform art. 67 C. con. al RM (*Încălcarea legislației privind întrunirile* [12]) este prevăzută răspunderea contravențională pentru:

- desfășurarea întrunirii fără depunerea declarației prealabile de către organizatorul acesteia în modul stabilit de legislație;
- împiedicarea organizării ori a desfășurării întrunirilor conform legii, precum și împiedicarea participării ori constrângerea de a participa la ele;
- neîndeplinirea de către organizatorul întrunirii a obligațiilor prevăzute de lege;
- participarea la întrunire cu deținerea armei asupra sa;
- participarea la întrunire cu deținerea asupra sa a substanțelor explozive, a oricăror substanțe interzise sau a altor obiecte ce pot pune în pericol viața ori sănătatea oamenilor;
- împiedicarea sub orice formă a accesului în clădirile din imediata apropiere a locului de desfășurare a întrunirii [12].

În opinia noastră, un prim pas în identificarea temeiului juridic al răspunderii penale pentru infracțiunea de violare a dreptului la libertatea întrunirilor este anume stabilirea *faptului de violare a acestui drept constituțional*.

În conformitate cu *Legea Republicii Moldova privind întrunirile* nr. 26/2008 [14], principiile de bază ale aplicării acestui act normativ sunt: **proporționalitatea** (*la aplicarea oricărei restricții libertății întrunirilor, autoritățile publice trebuie să respecte echilibrul dintre necesitatea unei astfel de restricții într-o societate democratică și exercitarea dreptului la întrunire*), **nediscriminarea** (*dreptul la întrunire este garantat tuturor persoanelor, indiferent de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere, de origine socială sau de oricare alt criteriu*), **legalitatea** (drept temeiuri justificative pentru interzicerea întrunirii sau pentru limitarea în orice fel a libertății întrunirilor pot servi doar prevederile legale, fără ca autoritățile publice să poată pune în discuție oportunitatea unei întruniri), **prezumția în favoarea desfășurării întrunirilor** (*la examinarea declarației prealabile privind desfășurarea unei întruniri, orice dubiu va fi interpretat de către autoritățile publice în favoarea exercitării dreptului la întrunire*) [14]. În baza art. 7 al Legii nr. 26/2008, *oricine este liber să participe activ sau să asiste la o întrunire; nimeni nu poate fi obligat să participe sau să asiste la o întrunire*. Este evident că această participare nu trebuie să fie exceptată de la regulile prescrite în art. 8 al Legii nr. 26/2008, care prevede că *sunt interzise întrunirile prin care se urmărește: a) îndemnarea la război de agresiune, la ură națională, rasială, etnică sau religioasă; b) incitarea la discriminare sau violență publică; c) subminarea securității naționale sau a integrității teritoriale a țării, săvârșirea infracțiunilor, încălcarea ordinii publice sau organizarea tulburărilor în masă, încălcarea moralității publice, a drepturilor și a libertăților altor persoane ori punerea în pericol a vieții sau a sănătății acestora* [14].

Prin examinarea cadrului normativ prevăzute de Legea nr. 26/2008, stabilim că legislația privind întrunirile în ansamblu poate fi încălcată prin intermediul a două forme de manifestare obiectivă:

- **violarea dreptului la libertatea întrunirilor,**
- **alte încălcări ale legii privind întrunirile.**

În contextul infracțiunii prevăzute de art. 184 C. pen. al RM este obligatoriu stabilirea primei forme de încălcare a legislației privind întrunirile - **violarea dreptului la libertatea întruniri-**

lor. Operând cu art. 67 C. con. al RM, exceptând doar conținutul art. 67 alin. (2) C. con. al RM, stabilim anume o încălcare a legislației privind întrunirile, dar nicidecum o violare a acestui drept fundamental.

Fiind identificat faptul violării dreptului la libertatea întrunirilor, devine iminentă conturarea delimitării și corelării răspunderii juridice în *răspundere penală și răspundere contravențională*. Adică, în context, este evidentă legătura delimitativă între răspunderea penală conform de art. 184 C. pen. al RM și răspunderea contravențională potrivit art. 67 alin. (2) C. con. al RM. Doar că, odată fiind violat dreptul la libertatea întrunirilor, cert devine posibilitatea răspunderii contravenționale conform art. 67 alin. (2) C. con. al RM, evident în cazul în care nu sunt întrunite semnele constitutive ale componenței infracțiunii prevăzute de art. 184 C. pen. al RM. În această ipoteză, susținem pe deplin opinia autorilor S. Brînză și V. Stati, care conchid asupra faptului că *împiedicarea organizării ori a desfășurării întrunirilor conform legii, împiedicarea participării ori constrângerea de a participa la ele – dacă nu sunt săvârșite de o persoană cu funcție de răspundere, nici de două sau mai multe persoane, nici nu este însoțită de violență nepericuloasă pentru viață sau sănătate – poate atrage răspunderea numai conform art. 67 alin. (2) C. con. al RM* [10, p. 742].

Astfel, art. 184 C. pen. al RM identifică limitele elementului material al infracțiunii de violare a dreptului la libertatea întrunirilor prin intermediul:

a) *împiedicării ilegale a desfășurării mitingului, demonstrației, manifestației, procesiunii sau oricărei alte întruniri;*

b) *împiedicării ilegale a participării cetățenilor la miting, demonstrație, manifestație, procesiune sau oricare alte întruniri;*

c) *constrângerea cetățenilor la participarea la la miting, demonstrație, manifestație, procesiune sau oricare alte întruniri* [13].

Corelarea limitelor elementului material al infracțiunii prevăzute de art. 184 C. pen. al RM și a celor evidențiate normativ prin intermediul art. 67 alin. (2) C. con. al RM, pune în evidență în acest ultim caz (elementul material al contravenției prevăzute de art. 67 alin. (2) C. con. al RM):

a) *împiedicarea organizării întrunirilor conform legii;*

b) *împiedicarea desfășurării întrunirilor conform legii;*

c) *împiedicarea participării la întruniri;*

d) *constrângerea de a participa la întruniri* [12].

Devine evident că *împiedicarea organizării întrunirilor conform legii* nu valorifică limitele elementului material al infracțiunii prevăzute de art. 184 C. pen. al RM. Cu toate acestea, stabilim, prin comiterea acestei fapte, o certă violare a dreptului la libertatea întrunirilor. Aceste raționamente invocate, suplimentate de necesitatea corelării normative a dispozițiilor incidente răspunderii juridice pentru violarea dreptului la libertatea întrunirilor, indică la necesitatea completării art. 184 alin. (1) C. pen. al RM cu o formă obiectivă suplimentară de manifestare a elementului material – *împiedicarea ilegală a organizării mitingului, demonstrației, manifestației, procesiunii sau oricărei alte întruniri*.

Pe măsură ce limitele elementului material al contravenției prevăzute de art. 67 C. con. al RM corespund limitelor elementului material al infracțiunii prevăzute de art. 184 alin. (1) C. pen. al RM (*la moment, cu excepția unei modalități normative – împiedicarea organizării mitingului, demonstrației, manifestației, procesiunii sau oricărei alte întruniri*), delimitarea răspunderii penale de cea contravențională urmează să se admită pe baza unor condiții obiective și subiective (condiții ce depășesc limitele și conținutul elementului material al infracțiunii) – care devin semne constitutive obligatorii ale infracțiunii: semne ale subiectului special al infracțiunii, semne ale subiectului activ care comite infracțiunea prin participație simplă; condiții obiective și subiective de incriminare. În lipsa acestor condiții obiective și subiective – semne constitutive ale infracțiunii de violare a dreptului la libertatea întrunirilor – absentează conținutul normativ al infracțiunii respective, fiind incidentă doar răspunderea contravențională în conformitate cu art. 67 alin. (2) C. con. al RM. Acest ultim fapt este susținut și de legislația și teoria penală (în particular invocăm opinia autorului V. M. Lebedev) a Federației Ruse (textul normativ este aproape identic cu cel adoptat de legiuitorul din Republica Moldova) [15, p. 341].

a) **Violarea dreptului la libertatea întrunirilor prin împiedicarea ilegală a desfășurării mitingului, demonstrației,**

ei, manifestației, procesiunii sau oricărei alte întruniri.

După cum subliniază A. Borodac, împiedicarea ilegală a desfășurării întrunirilor presupune *interzicerea directă de a organiza desfășurarea unei întruniri sau blocarea locurilor ori a căilor de acces la aceste întruniri* [8, p. 149].

În opinia noastră, cu adevărat nu se poate face o distincție ideală între împiedicarea desfășurării întrunirii și împiedicarea participării la întrunire. Însă, este cert că dacă are loc o împiedicare ilegală a participării la întrunire, în cazul în care cetățeanul dorește să participe la ea, ori are loc o constrângere a cetățeanului de a participa la asemenea întruniri, în cazul în care nu se dorește participarea, atunci nu este incidentă *violarea dreptului la libertatea întrunirilor prin împiedicarea ilegală a desfășurării mitingului, demonstrației, manifestației, procesiunii sau oricărei alte întruniri*. Or, aceste forme de manifestare obiectivă a infracțiunii sunt prevăzute distinct.

După cum remarcă A. Barbăneagră, împiedicarea ilegală a desfășurării mitingului, demonstrației, manifestației, procesiunii sau oricărei altei întruniri poate să se manifeste, de exemplu, prin interzicerea de către persoana cu funcție de răspundere, prin darea unor indicații de a bloca accesul cetățenilor, traseul sau locul în care se desfășoară în mod legal întrunirea etc. [9, p. 359]. Suntem de acord cu acest fapt, doar cu indicarea expresă la premisa după care semnele subiectului special – persoană cu funcție de răspundere – devin obligatorii doar pentru incriminarea infracțiunii în varianta art. 184 alin. (1) lit. a) C. pen. al RM. Însă, împiedicarea ilegală a desfășurării mitingului, demonstrației, manifestației, procesiunii sau oricărei altei întruniri poate fi comisă nu în mod obligatoriu de către acest subiect special. De aici și susținerea opiniei autorilor S. Brînză și V. Stati, care determină că subiectul infracțiunii este persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani, iar doar în ipoteza art. 184 alin. (1) lit. a) C. pen. al RM subiectul are calitatea de subiect special [10, p. 742].

De asemenea, în opinia autorilor S. Brînză și V. Stati, **împiedicarea ilegală a desfășurării mitingului, demonstrației, manifestației, procesiunii sau oricărei altei întruniri ori a participării cetățenilor la acestea se poate concretiza în: 1) constrângerea de a semna unele declarații prin care semnatarii se obligă să nu participe la întrunire;**

2) cererea de a semna angajamentele prin care persoanele din subordine nu li s-ar permite să ia parte la întruniri; 3) intimidarea agenților economici și a posesorilor de transport în comun, amenințându-i cu retragerea licențelor, pentru a-i determina să nu transporte persoane care doresc să ia parte; 4) blocarea circulației transportului către locul de desfășurare a întrunirii; 5) ne luarea măsurilor de creare a condițiilor normale pentru desfășurarea întrunirii etc. [10, p. 740]. Suntem de acord cu aceste precizări doctrinare, deși susținem că pentru o mai bună operare practică cu asemenea modalități obiective este principială distincția conceptuală între împiedicarea desfășurării întrunirii de împiedicarea participării la întrunire.

b) **Violarea dreptului la libertatea întrunirilor prin împiedicarea ilegală a participării cetățenilor la miting, demonstrație, manifestație, procesiune sau oricărei alte întruniri.**

Luând în vedere detalizarea unor forme factive de împiedicare a participării la întruniri de către S. Brînză și V. Stati în contextul primei modalități obiective analizate, susținem pe deplin și opțiunea autorului A. Borodac, precum că această împiedicare (în ultimă ipoteză) presupune anume crearea unor obstacole în calea celor care doresc să participe la anumite întruniri [8, p. 149]. De fapt, se dorește participarea, dar se împiedică aceasta. În viziunea noastră, această împiedicare a participării nu poate fi concepută decât în ziua desfășurării întrunirii. Or, nu poate fi admisă o împiedicare a participării la întrunire mult timp înainte sau după epuizarea desfășurării întrunirii. După caz, în contextul împiedicării anterior participării la întrunire, poate fi vorba despre o împiedicare a desfășurării întrunirii.

c) **Violarea dreptului la libertatea întrunirilor prin constrângerea cetățenilor la participarea la miting, demonstrație, manifestație, procesiune sau oricărei alte întruniri.** În opinia noastră, limitele constrângerii urmează a fi limitate la violența nepericuloasă pentru viață sau sănătate doar în cazul în care infracțiunea nu este comisă de către o persoană cu funcție de răspundere sau de două sau mai multe persoane. Or, în cazul în care această violare a dreptului la libertatea întrunirilor este comisă în aceste condiții subiective, limitele constrângerii urmează a fi evaluate mai extins. De exemplu, se impune participarea obligatorie la întrunire de

către persoana cu funcție de răspundere, în caz contrar aceasta fiind sancționată disciplinar etc.

Concluzii

1. Un prim pas în identificarea temeiului juridic al răspunderii penale pentru infracțiunea de violare a dreptului la libertatea întrunirilor este anume stabilirea faptului de violare a acestui drept constituțional.

2. Nu se poate face o distincție ideală între împiedicarea desfășurării întrunirii și împiedicarea participării la întrunire.

3. Împiedicarea participării la întrunire nu poate fi concepută decât în ziua desfășurării întrunirii. Or, nu poate fi admisă o împiedicare a participării la întrunire mult timp înainte sau după epuizarea desfășurării întrunirii. După caz, în contextul împiedicării anterior participării la întrunire, poate fi vorba despre o împiedicare a desfășurării întrunirii.

4. **Împiedicarea organizării întrunirilor conform legii** nu valorifică limitele elementului material al infracțiunii prevăzute de art. 184 C. pen. al RM. Cu toate acestea, stabilim prin comiterea acestei fapte o certă violare a dreptului la libertatea întrunirilor.

5. În ipoteza corelării normative a dispozițiilor incidente răspunderii juridice pentru violarea dreptului la libertatea întrunirilor, se stabilește necesitatea completării art. 184 alin. (1) C. pen. al RM cu o formă obiectivă suplimentară de manifestare a elementului material – **împiedicarea ilegală a organizării mitingului, demonstrației, manifestației, procesiunii sau oricărei alte întruniri.**

Referințe bibliografice

1. Act internațional. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1298-XI-II din 24.07.1997. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950. A intrat în vigoare la 3 septembrie 1953. În vigoare pentru Republica Moldova din 12 septembrie 1997. Publicată în ediția oficială: *Tratate internaționale*, 1998, Vol. 1, p. 341.

2. Act internațional. Ratificat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 217-XII din 28.07.1990. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice. Adoptat la 16 decembrie 1966 la New York. Adoptat și deschis spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966. Intrat în vigoare la 23 martie 1967, art. 49, pentru dispozițiile cu excepția celor de la art. 41; la 28 martie pentru dispozițiile de la art. 41. În vigoare pentru Republica Moldova din 26 aprilie 1993. Publicat în ediția oficială: *Tratate internaționale*, 1998, Vol. 1, p. 30.

3. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994 (în vigoare la 27.08.1994). Republicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 78, art. 140, din 29.03.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 1 din 12.08.1994.

4. Alecu Gh. *Instituții de Drept Penal. Partea generală și Partea specială*. Constanța: Ovidius University Press, 2010. 635 p.

5. Alecu Gh. *Drept penal. Partea Generală*. Constanța: Editura Europolis, 2005. 572 p.

6. Дьяков С. В., Игнатьев А. А., В. В. Лунеев, Никулин С. И. *Уголовное право*. Москва: Издательская группа НОРМА - ИНФРА•М, 1999. 416 p.

7. Советское уголовное право. Общая и особенная части. Под ред. Солопанова Ю. В. Москва: Юридическая литература, 1981. 464 p.

8. Borodac A. *Manual de drept penal. Partea specială*. Chișinău: S. n.: 2004. 622 p.

9. Barbăneagră A., Alecu Gh., Berliba V. et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu*. Chișinău: Centrul de Drept al Avocaților, 2009. 860 p.

10. Brînză S., Stati V. *Tratat de drept penal. Partea specială*. Vol. I. Chișinău: S. n., 2015. 1328 p.

11. DEX. *Dicționarul explicativ al Limbii Române*. Ediția a II-a. Conducătorul lucrării: Coteanu I., Seche L., Seche M. București: Univers Enciclopedic, 1998. 1194 p.

12. Lege. *Codul contravențional al Republicii Moldova* nr. 218-XVI din 24.10.2008 (în vigoare 31.05.2009). Republicat în: *Monitorul Oficial* nr. 78-84, art. 100, din 17.03.2017. În: *Monitorul Oficial* nr. 3-6, art. 15, din 16.01.2009.

13. Lege. *Codul penal al Republicii Moldova* nr. 985-XV din 18.04.2002 (în vigoare 12.06.2003). Republicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 72-74, art. 195, din 14.04.2009. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 128-129, art. 1012, din 13.09.2002.

14. *Legea privind întrunirile* nr. 26-XVI din 22.02.2008 (în vigoare 22.04.2008). În: *Monitorul Oficial* nr. 80, art. 261, din 22.04.2008.

15. Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. Под общей ред. Лебедева В. М. Москва: Издательство НОМА, 2003. 880 p.

Recenzent:

Viorel V. BERLIBA,
conferențiar universitar, doctor
habilitat în drept.

DATE DESPRE AUTOR:

Irina EREMCIUC,
– jurist SRL „Cuptorul Fermecat”
Tel.: +373 693 200 60
e-mail: shobeaa@inbox.ru

DATA ABOUT THE AUTHOR:

Irina EREMCIUC,
– jurist SRL „Cuptorul Fermecat”
Tel.: +373 693 200 60
e-mail: shobeaa@inbox.ru